

STRESZCZENIA

Bogusław BEMBENEK¹

KLASTROWY PRODUKT TURYSTYCZNY JAKO WYZWANIE STRATEGICZNE W ZARZĄDZANIU KLASTREM TURYSTYCZNYM

Artykuł koncentruje się na problematyce klastrowego produktu turystycznego, postrzeżonego współcześnie jako wyzwanie strategiczne w zarządzaniu klastrem turystycznym w Polsce. W dwóch jego częściach w sposób syntetyczny przedstawiono zakres aktywności klastrów turystycznych, a także istotę i znaczenie klastrowego produktu turystycznego. W oparciu o wyniki analizy literatury przedmiotu i danych zastanych wykazano, że klastry turystyczne można traktować jako element procesów rozwojowych w gospodarce na poziomie makro, mezo i mikro. Ich aktywność pozwala bowiem z jednej strony na zaspokajanie różnorodnych potrzeb i oczekiwań turystów, a z drugiej na wzmacnianie konkurencyjności gospodarki. Stwarzają one dogodne warunki dla mikro, małych i średnich podmiotów gospodarki turystycznej, których dotychczasowy potencjał strategiczny był mało konkurencyjny. Pozwalają przewycięzać słabości polskiej turystyki, związane z jakością usług turystycznych, bazą noclegową, rozproszoną ofertą turystyczną, czy ze stopniem wykorzystania potencjału sektora turystyki. Ponadto sprzyjają rozwojowi zrównoważonej gospodarki opartej na wiedzy oraz zapewnieniu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, reprezentując specyficzną formę partnerstwa terytorialnego, regionalnej i sektorowej współpracy, a niekiedy nawet międzyregionalnej i międzysektorowej. Jednocześnie w artykule podkreślono, że rozwój klastrów turystycznych wymaga sprawnego zarządzania i wymiernego wsparcia kluczowych interesariuszy m.in. władz publicznych i inwestorów. Aby mogły dostarczać optymalne korzyści (wartość dodaną) dla swych interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na danym terytorium ich zakorzenienia niezbędne jest wpięrcw opracowanie odpowiednio zintegrowanego klastrowego produktu turystycznego, a następnie elastyczne oferowanie go klientom (turystom). Współpraca w tym obszarze koordynatora i członków klastra, m.in. lokalnego biznesu, podmiotów sektora B+R i instytucji otoczenia biznesu, zwiększa szansę na pomyślność tego przedsięwzięcia. Fundamentem klastrowego produktu turystycznego jest bowiem połączenie jego jakości i innowacyjności ze specyficznymi cechami regionu zakorzenienia klastra, w tym walorami przyrodniczymi oraz wielowymiarowym dziedzictwem kulturowo-historycznym.

Słowa kluczowe: klastery, zarządzanie, turystyka, marketing, produkt, rozwój.

CLUSTER TOURISM PRODUCT AS A STRATEGIC CHALLENGE WITHIN TOURISM CLUSTER MANAGEMENT

The article focuses on the problem of cluster tourism product, contemporary perceived as a strategic challenge to managing tourism clusters in Poland. Its two parts in a synthetical way present the range of tourism cluster activity, as well as the essence and significance of cluster tourism product. Basing on the results of the literature review and desk research it has been proved that tourism clusters can be treated as an element of economic development processes on macro, meso and micro levels. Their activity allows the fulfilment of diverse needs and expectations of tourists, on the other hand, however, strengthens economic competitiveness. They create conditions conducive to micro, small and medium entities of tourism economy, the previous strategic potential of which was of small competitive value. They help overcome weaknesses of Polish tourism economy, connected to the quality of tourism services, accommodation, scattered tourism offer and the level of exploiting the potential of tourism sector. Moreover, they facilitate the development of sustainable knowledge-based economy and provision of economic, social, and territorial cohesion, representing a specific form of territorial partnership, regional and sectoral, and sometimes even interregional and intersectoral cooperation. Simultaneously, the article emphasizes that tourism cluster development requires efficient management and adequate support of key stakeholders, among others, public partners, investors. In order to optimally bring benefits (added value) for their internal and external stakeholders, on the territory where they are rooted, an adequately integrated cluster tourism product must be devised and subsequently flexibly offered to clients (tourists). Cooperation in the area of diversified cluster members, among others, representatives of business, R&D, and business environment institutions, increases the chance for the success of this undertaking.

The fundament of cluster tourism product consists in the combination of its quality and innovativeness, with specific traits of the region where a cluster is rooted, including its environmental advantages and multidimensional cultural and historical heritage.

Keywords: cluster, management, tourism, marketing, product, development.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.23

Tekst złożono do redakcji: grudzień 2017 r.

Tekst przyjęto do druku: grudzień 2017 r.

¹ DR Bogusław Bembenek, Katedra Przedsiębiorczości, Zarządzania i Ekoinnowacyjności, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza, Al. Powstańców Warszawy 8, 35-959 Rzeszów; e-mail: bogdanb@prz.edu.pl.

POSTRZEGANIE ZAGROZEŃ W SYSTEMACH BEZPIECZEŃSTWA ORGANIZACJI

Inspiracj do podjęcia tematu było załamanie na rynkach ekonomicznych w latach 2008–2010, gdzie prowadzone z pewnego dystansu czasowego analizy i obserwacje wskazują, że kryzys ten zacz w sposób utajony rozwija si już na wiosn 2007 roku i wtedy wygenerowane zostały pierwsze jego symptomy, które jednak że przez wielu zostały zignorowane lub po prostu niedostrzeżone. Artykuł podejmuje problem skuteczności postrzegania zagrożeŃ w systemach bezpieczeŃstwa organizacji, który objawia się najczęściej albo niedostrzeeniem w porę ważnych sygna, albo odwrotnie, nadaniu zbyt dużej wagi sygnałom mało istotnym. Stwierdzono, że możliwości poprawy sytuacji należy szuka w lepszym zrozumieniu w procesów postrzegania sygna ostrzegawczych. Celem artykułu jest przedstawienie modelu interpretacji pojecia zagrożenie, umożliwiającego bardziej skuteczne postrzeganie sygna ostrzegawczych, a tak że opracowanie skuteczniejszej metodologii ich odczytu i rozpoznania. Podjęte w opracowaniu analizy znajdują się na pograniczu kilku dziedzin naukowych: psychologii poznawczej, neurobiologii, filozofii umysłu, czy te  semiologii. Zastosowane w pracy metody naukowe, to metoda analizy i krytyki piśmiennictwa, metoda analizy i konstrukcji logicznej oraz metody heurystyczne: metoda „nowego spojrzenia” i metoda przeniesienia analogicznego. W metody te wczono metody wnioskowania, dedukcyjnego poczone z indukcj enumeracyj. Rezultatem przeprowadzonych prac jest przedstawienie wsnej koncepcji interpretacji pojecia zagrożenia, jak równie  modeli cząstkowych: modelu rozwoju zagrożenia, modelu wymiarów zagrożenia i modelu sygnału ostrzegawczego. Problem ten podjęto na podstawie obserwacji wsnych organizacji gospodarujących, głównie przedsiębiorstw, ale mo że on by aktualny w innych obszarach, jak na przykład w zaradzaniu kryzysowym. Artykuł sugeruje identyfikacj obszaru naukowego, obejmującego szeroko pojętą percepcj sygna o zagroeniach, ktry mo e warto byoby rozwinc od strony teoretycznej, jak rwnie  od strony badawczej.

Sowa kluczowe: zagroenie, rozwój zagroenia, postrzeganie zagroeŃ, sygna ostrzegawczy.

PERCEPTION OF THREATS IN ORGANIZATION SAFETY SYSTEMS

The article deals with the problem of the effectiveness of perceiving threats in the organization's security systems, which reveals itself either by failing to detect important signals in time or vice versa, giving too little importance to unimportant signals. The possibilities to improve the situation should be sought in improving the perception processes of warning signals. The aim of the article is to present a model for the interpretation of the concept of threat, enabling more effective perception of warning signals and, as a result, the use of more effective methodologies for their reading and diagnosis. The analyzes undertaken in the study are on the borderline of several scientific fields: cognitive psychology, neurobiology, mind philosophy, or semiology. The scientific methods used in the work are a method of analysis and criticism of the literature, a method of analysis and logical construction, and heuristic methods: the "new look" method and the analogous transfer method. These methods include deduction methods, deduction methods combined with enumerative induction. The result of the work is to present the own model of interpretation of the concept of threat, as well as partial models: the model of threat development, the model of threat dimensions and the warning signal model. This problem was based on the observation of own management organizations, mainly enterprises, but it may be up-to-date in other areas, such as in crisis management.

Keywords: threat, threat development, threat perception, warning signal.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.24

Tekst zozono w redakcji: padziernik 2017 r.

Przyjto do druku: grudzieŃ 2017 r.

² Dr in . Bogdan wik, Wojskowa Akademia Techniczna, Wydzia Logistyki, Instytut Systemów BezpieczeŃstwa i Obronności, ul. Kaliskiego 2, 00-908 Warszawa; e-mail: bogdan.cwik@ wat.edu.pl; tel. +48 512 301 998.

OCENA KORZYŚCI ORGANIZACYJNO-ZARZĄDCZYCH W TRANSPORCIE LOTNICZYM W WYNIKU ZASTOSOWANIA ANALIZ BENCHMARKINGOWYCH

W artykule omówiono kwestię korzyści organizacyjno-zarządczych, jakie są wynikiem wdrożenia benchmarkingu w linii lotniczej. Aspekt ten ma istotne znaczenie z dwóch powodów. Po pierwsze, w warunkach rosnącej konkurencji benchmarking stał się bardzo popularny jako metoda wspomagająca tworzenie i podtrzymywanie przewagi konkurencyjnej, stąd weryfikacja korzyści będących efektem jego wprowadzenia ma znaczenie uwierzytelniające. Po drugie, badania odnoszą się do branży lotniczej, w której szanse na pozyskanie lub porównanie danych są bardzo małe, a ewentualnie uzyskane informacje lub wyniki – oryginalne. Warto też nadmienić, że częste i regularne analizy porównawcze pomagają tworzyć konkretne i mierzalne plany krótkoterminowe, które mogą wspierać krok po kroku poprawę wyników. Usprawniają także proces zarządzania poprzez stałe monitorowanie zmian w branży. Benchmarking promuje przede wszystkim „kulturę uczenia się”, tak istotną w perspektywie rozwoju przedsiębiorstwa i efektywnego funkcjonowania. Badania, mające charakter jakościowy, ograniczono do tych pracowników PLL LOT, którzy w zakresie swoich obowiązków realizują zadania określające ofertę i jakość usługi przewozowej jako podstawowej dla tego typu przedsiębiorstw. Większość z badanych potwierdziła pozytywny wpływ metody na jakość usługi przewozowej, natomiast bardziej szczegółowa analiza korzyści uwydatniła te aspekty i obszary przedsiębiorstwa, które są kluczowe nie tylko dla klienta (np. wzrost zadowolenia klientów, poprawa jakości usług) ale i dla efektywnego funkcjonowania linii lotniczej.

Słowa kluczowe: zarządzanie, benchmarking, organizacja, linia lotnicza, transport.

THE EVALUATION OF ORGANIZATIONAL AND MANAGEMENT BENEFITS IN AIR TRANSPORT AS A RESULT OF THE APPLICATION OF BENCHMARKING ANALYSES

This paper discusses organizational and management benefits which result from the implementation of benchmarking in an airline. This aspect is important for two reasons. First of all, under the conditions of growing competition, benchmarking has become very popular as a means of supporting the creation and maintenance of competitive advantage, hence the verification of the benefits resulting from its introduction is credible. Secondly, the research relates to the aviation industry, where the chances of acquiring or comparing data are very small and information or results which are possibly obtained are original. It is also worth mentioning that frequent and regular comparative analyses help create specific and measurable short-term plans which can support gradual improvement in the results. They also improve the management process by constantly monitoring changes in the industry. Benchmarking primarily promotes a 'learning culture' which is extremely important for enterprise development and its effective functioning. The qualitative research was limited to these PLL LOT employees who are responsible for carrying out tasks which define the offer and quality of a transport service as the basic service for this type of enterprise. Most of the respondents confirmed the positive impact of this method on the quality of a transport service, while a more detailed analysis of its benefits highlighted those aspects and areas of the company which are crucial, not only for the customer (e.g. improving customer satisfaction and the quality of services), but also for the efficient operation of the airline.

Keywords: management, benchmarking, organization, airline, transport.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.25

Tekst złożono w redakcji: wrzesień 2017 r.

Przyjęto do druku: grudzień 2017 r.

³ Dr Beata Gierczak-Korzeniowska, Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Wychowania Fizycznego; e-mail: beatagierczak@ur.edu.pl.

OBOWIĄZKI ADMINISTRACJI OBRONY NARODOWEJ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA

Środowisko naturalne stanowi wartość o charakterze powszechnym. Każda jednostka w państwie ma prawo korzystać swobodnie ze środowiska naturalnego, jednak, aby zachować jego pożądaną stan istnieją pewne ograniczenia związane z jego korzystaniem oraz obowiązki, które społeczeństwo musi realizować w celu utrzymania środowiska w należytych stanie. Ochrona środowiska w istocie sprowadza się do podejmowania działań lub zaniechań, które umożliwiają zachowanie lub przywrócenie równowagi przyrodniczej. Chodzi w tym przypadku o to, aby kształtować środowisko w sposób racjonalny, jak też by gospodarować jego zasobami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałając zanieczyszczeniom, czy też przywracając elementy przyrodnicze do stanu właścicielskiego. Ochrona środowiska jest zatem jednym z głównych zadań państwa, toteż w związku z postępowaniem cywilizacyjnym, coraz więcej aktywności w tym zakresie przypisuje się różnym podmiotom administracji publicznej, w tym także pewna sfera zadań w tym zakresie została powierzona działowi administracji rządowej – obrona narodowa. Administracja publiczna bowiem wyposażona została w liczne instrumenty i narzędzia prawne, które umożliwiają jej zabezpieczanie środowiska naturalnego przed czynnikami mogącymi w sposób niekorzystny wpływać na jego degradację. Natomiast obowiązujące w tej sferze powszechne regulacje normatywne stanowią przykład poświadczonych rozwiązań ukierunkowanych na zapobieganie zagrożeniom dla środowiska naturalnego. Prezentowany artykuł ma zatem na celu ukazanie problematyki ochrony środowiska w aspekcie obowiązków, jakie ma do zrealizowania w tym zakresie administracja obrony narodowej.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, środowisko, administracja, obrona narodowa.

RESPONSIBILITIES OF THE NATIONAL DEFENSE ADMINISTRATION IN THE FIELD OF ENVIRONMENTAL PROTECTION

The natural environment is a universal value. Every unit in the state has the right to freely use the natural environment, but in order to preserve its desired condition there are certain limitations related to its use and the obligations that society must perform in order to maintain it in a proper state. In fact, environmental protection boils down to taking actions or omissions that make it possible to preserve or restore the natural balance. The point here is to shape the environment in a rational way, as well as manage its resources in accordance with the principle of sustainable development, counteracting pollution, or restoring natural elements to the state of ownership. Environmental protection is, therefore, one of the main tasks of the state, so due to the progress of civilization, more and more activities in this area are attributed to various public administration entities, including a certain sphere of tasks in this area was entrusted to the department of government administration - national defense. Public administration has been equipped with numerous legal instruments and tools that enable it to protect the natural environment from factors that could adversely affect its degradation. On the other hand, universal normative regulations in this area are an example of desirable solutions aimed at preventing threats to the natural environment. The presented article is, therefore, aimed at showing the environmental protection issues in the aspect of the duties that the administration of national defense has to fulfill in this respect.

Keywords: safety, environment, administration, national defense.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.26

Tekst złożono w redakcji: grudzień 2017 r.

Przyjęto do druku: grudzień 2017 r.

⁴ Dr Oktawia Jurgilewicz, adiunkt w Katedrze Prawa i Administracji, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza, Al. Powstańców Warszawy 6, 35-959 Rzeszów; e-mail: niemieco@prz.edu.pl.

OUTSOURCING FUNKCJI MAGAZYNOWANIA A RENTOWNOŚĆ ORGANIZACJI – STUDIA PRZYPADKÓW

W świetle literatury przedmiotu outsourcing jest z reguły dla przedsiębiorstwa opłacalny ekonomicznie, wskazując redukcję i kontrolowanie kosztów operacyjnych, jako jedną z jego głównych korzyści. Celem artykułu jest przedstawienie studiów przypadków firm, które podjęły decyzję o outsourcingu funkcji magazynowania w kontekście osiągniętych przez nich wyników finansowych – w szczególności wskaźników rentowności, takich jak: wskaźnik rentowności aktywów (ROA), wskaźnik rentowności kapitału własnego (ROE) oraz wskaźnik rentowności sprzedaży (ROS), a także próba odpowiedzi na pytanie „Czy outsourcing funkcji magazynowania wpływa pozytywnie na rentowność organizacji?”. O ile literatura przedmiotu szeroko opisuje zjawisko outsourcingu i korzyści z nim związane, o tyle pozycje, a w szczególności wyniki badań wskazujące na relację outsourcingu z finansowymi wynikami działalności są nieliczne.

Badanie przedstawione w artykule obejmowało analizę wyników finansowych firm z różnych branż prowadzących działalność na terenie Polski, które zdecydowały się na outsourcing funkcji magazynowania. Źródłem informacji o zawartych umowach outsourcingowych były raporty branżowe oraz dane finansowe zawarte w bazie EMIS (*Emerging Markets Information Service*).

W dziesięciu studiach przypadków przeprowadzona została analiza zmienności wybranych wskaźników rentowności przedsiębiorstw z uwzględnieniem okresu podjęcia decyzji o outsourcingu oraz trendów występujących w branżach, w których działały badane podmioty. Dane finansowe były analizowane dla lat 2011–2014, tak, aby możliwe było zaobserwowanie wartości wskaźników rentowności i ich trendów w okresie przed podpisaniem umowy outsourcingowej związanej z wydzieleniem funkcji magazynowania, a także bezpośrednio po tym zdarzeniu.

Słowa kluczowe: outsourcing, magazynowanie, rentowność, wyniki badań, studia przypadków.

STORAGE FUNCTION OUTSOURCING VS. PROFITABILITY OF ORGANISATION – CASE STUDIES

Management related literature describes outsourcing as generally economically viable for an enterprise, indicating reduction and control of operating costs as one of its major benefits. The purpose of this article is to present case studies of companies that have decided to outsource storage function in the context of their financial performance - in particular, profitability ratios such as Return on Assets (ROA) and Return on Equity (ROE) and Return on Sales (ROS), as well as an attempt to answer the question, "Does outsourcing of storage function affect the profitability of an organization?" While the literature on the subject broadly describes the phenomenon of outsourcing and the benefits associated with it, the papers, and in particular those presenting the results of research indicating the relation of outsourcing to financial performance are scarce.

The study presented in the paper covers an analysis of financial results of companies from different branches operating in Poland, which outsourced their storage function. The source of information on the outsourcing agreements and financial data sets were retrieved from industry reports and financial database Emerging Markets Information Service (EMIS).

In ten case studies, a variance analysis of selected enterprise profitability ratios was performed, taking into account the period of outsourcing decision making and the trends in the industries in which the surveyed entities were active. The financial data were analysed for the years 2011-2014, so that the value of profitability ratios and their trends could be observed in the period before the signing of the outsourcing agreement related to the separation of the storage function as well as immediately after this event.

Keywords: outsourcing, storage function, profitability, research results, case studies.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.27

Tekst złożono w redakcji: czerwiec 2017 r.

Przyjęto do druku: grudzień 2017 r.

⁵ Dr T. Bartosz Kalinowski, Wydział Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego, ul. Matejki 22/26, 90-237 Łódź; tel. 0426356281; e-mail: tbkalinowski@uni.lodz.pl.

⁶ Mgr Magdalena Kucia, Katedra Logistyki, Wydział Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego; e-mail: magdalena.kucia7@gmail.com.

ZARZĄDZANIE INFORMACJĄ W PROCESACH DECYZYJNYCH ORGANIZACJI

Spółeczeństwo, w którym obecnie żyjemy, społeczeństwo informacyjne, odzwierciedla najważniejszą cechę przemian społecznych i gospodarczych, czyli procesy tworzenia i gromadzenia informacji. Współcześnie informacja jest najważniejszym zasobem, a jej tworzenie, gromadzenie i przekazywanie jest określane jako zasadnicza działalność społeczno-gospodarcza. Wzrost znaczenia informacji jako zasobu ekonomicznego i składnika konkurencyjności powoduje, że informacja stała się niezbędna dla sprawnego funkcjonowania i rozwoju organizacji. Wartościowa i pozyskana we właściwym czasie informacja zwiększa pewność w podejmowaniu trafnych decyzji.

Decydom najczęściej najwięcej czasu zabiera praca nad informacjami. Często kierownik jest nietrafnie poinformowany z powodu nadmiaru informacji. W obszarze zarządzania newralgicznym punktem okazuje się nie wytwarzanie, przechowywanie i przekazywanie informacji, lecz jej analizowanie i filtrowanie.

Komunikowanie rozpatruje się jako jedną z najistotniejszych faz cyklu zarządzania. Rozumiana jako prawidłowy obieg informacji wewnątrz organizacji oraz jej wymianę z otoczeniem. Komunikowanie łączy się ze wszystkimi elementami zarządzania, a skuteczne komunikowanie zapewnia osiągnięcie celów organizacji.

Proces decyzyjny zachodzi w systemie często nazywanym systemem informacyjno-decyzyjnym. Ponieważ obejmuje wszystkie procesy dostarczania decydom właściwych, terminowych i potrzebnych informacji, które umożliwiają podejmowanie decyzji mających wpływ na sprawność funkcjonowania organizacji.

Celem artykułu jest próba usystematyzowania problematyki zarządzania informacjami w organizacji. Artykuł zawiera podstawowe pojęcia związane z informacją i komunikacją w procesach decyzyjnych organizacji. Zaprezentowano w nim rolę informacji w zarządzaniu oraz wybrane aspekty zarządzania informacjami.

Słowa kluczowe: informacja, komunikowanie, zarządzanie, zarządzanie informacją.

INFORMATION MANAGEMENT IN DECISION-MAKING PROCESS OF ORGANIZATION

The society we live in – information society – reflects the most important feature of social and economic changes. These are the processes of creating and gathering the information. Nowadays information is the most crucial source and creating, gathering and passing the information is described as a fundamental social and economic activity. Growing importance of the information as the economic source and component of competitiveness makes the information essential for effective functioning and organization development. Information which is valuable and gained in the right time increases confidence in making an accurate decision.

Working over information is very often time-consuming for decision-makers. The manager is often badly informed because of the information overload. As far as management is concerned, the decisive point is not creating, gathering and passing the information but its analysing and filtering.

Communicating is concerned to be as one of the most essential phases of the management cycle. It is perceived as an appropriate information cycle within the organization as well as information exchange with the environment. Communicating is connected with all management elements and effective communicating assures achieving aims by the organization.

The decision-making process takes place in the system, which is often called the information and decision system. This system includes all processes of delivering accurate, prompt and needful information to the decision-makers, allowing to make decisions, which influence the efficiency of organization functioning.

The aim of the following article is an attempt to systematize the case of information management in organization. The article contains basic concepts referring to information and communication in decision-making processes of organization. The role of the information in management and selected aspects of information management were presented in this article.

Keywords: information, communicating, management, information management.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.28

Tekst złożono w redakcji: październik 2017 r.

Przyjęto do druku: grudzień 2017 r.

⁷ Dr Waldemar Krztoń, adiunkt, Zakład Nauki o Bezpieczeństwie, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska, Al. Powstańców Warszawy 8, 35-959 Rzeszów; e-mail: wkrzton@prz.edu.pl.

BEZPIECZEŃSTWO ENERGETYCZNE A BEZPIECZEŃSTWO WEWNĘTRZNE PAŃSTWA

W artykule przedstawiono rolę bezpieczeństwa energetycznego w ogólnie pojmowanym bezpieczeństwie wewnętrznym państwa. Zagadnienie to wpisuje się w najnowsze trendy ujmowania bezpieczeństwa wewnętrznego zarysowywane i promowane m.in. przez Unię Europejską. Już nie tylko potencjał militarny, gospodarczy, ale również infrastruktura krytyczna, która zapewnia rozwój oraz zaspokojenie głównych potrzeb obywateli stanowi o potencjale bezpieczeństwa danego kraju.

Unijne prawo wyznacza kształt polityki energetycznej poszczególnych państw-członków. Jest ono efektem uzgodnień zawartych w postanowieniach szczytu Unii Europejskiej w Lizbonie z marca 2000 r.; tak zwana strategia lizbońska zakładała osiągnięcie przez kraje członkowskie UE do 2010 r. pozycji najbardziej konkurencyjnej i dynamicznej gospodarki świata. Mimo tego, że w pierwotnych dokumentach strategii lizbońskiej nie uwzględniono energetyki, to jej ogromne znaczenie dla konkurencyjności unijnej gospodarki spowodowało, że na szczytach w Sztokholmie (2001), Barcelonie (2002) i w Brukseli (2003) podjęto decyzje związane z tym obszarem funkcjonowania państwa.

Energetyka, dywersyfikacja źródeł energii – to ważne elementy budowania bezpieczeństwa danego kraju. Tak ujęta problematyka bezpieczeństwa wewnętrznego państwa pokazuje wielopłaszczyznowość tego zagadnienia i skomplikowanie zagwarantowania bezpieczeństwa w zglobalizowanym świecie, gdzie gospodarka coraz częściej przestaje posiadać narodowość.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo energetyczne, rodzaje bezpieczeństwa, bezpieczeństwo wewnętrzne, zagrożenia w bezpieczeństwie energetycznym.

ENERGY SECURITY AND INTERNAL SECURITY OF STATE

This article presents the role of energy security in the generally understood internal security of the state. This issue is a part of the latest trends in the recognition of internal security outlined and promoted, among others by the European Union. Not only military, economic, but also critical infrastructure, which ensures development and satisfaction of the main needs of citizens, is the security potential of a given country.

EU law determines the shape of the energy policy of individual member states. It is the result of the arrangements contained in the provisions of the European Union summit in Lisbon of March 2000. The so-called Lisbon Strategy assumed the achievement by the EU Member States by 2010 the position of the most competitive and dynamic economy in the world. Despite the fact that the original documents of the Lisbon Strategy did not include energy, its enormous significance for the competitiveness of the EU economy meant that decisions were taken at the summits in Stockholm (2001), Barcelona (2002) and Brussels (2003) related to this area of the functioning of the state.

Energy, diversification of energy sources – these are important elements of building the security of a given country. The issue of the internal security of the country thus presented shows the multilevel nature of this issue and the complexity of guaranteeing security in a globalized world, where the economy increasingly ceases to possess nationality.

Keywords: energy security, types of security, internal security, threats to energy security.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.29

Tekst złożono w redakcji: grudzień 2017 r.

Przyjęto do druku: grudzień 2017 r.

⁸ Dr Marlena Lorek, Zakład Nauki o Bezpieczeństwie, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza, Alja Powstańców Warszawy 8, 35-959 Rzeszów; e-mail: mlorek@prz.edu.pl.

УСЛОВИЯ ВНЕДРЕНИЯ ПЛЮРАЛИСТИЧЕСКОЙ МОДЕЛИ ГОСУДАРСТВЕННО-УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

В статье рассмотрены существующие подходы к проблематике формирования и внедрения оценочных исследований государственно-управленческой деятельности, подчеркнута особая актуальность темы применения оценивания в Украине. Разработка концептуальных основ современной модели оценки государственно-управленческой деятельности, определенной нами как «плюралистическая», характеризуется высоким уровнем синтеза оценок, множественностью субъектов, объектов, задач, методов, инструментов и процедур оценки, а также широким назначением результатов оценивания, и позволяет получить комплексную оценку с учетом множества определенных критериев. Представленный подход возможен для внедрения только при наличии нескольких принципиальных условий. Нужна политическая воля по обеспечению надлежащего уровня открытости органов власти и их должностных лиц для процедур оценки. Также плюралистическая модель оценки предполагает наличие широкого круга субъектов оценки, готовых к сотрудничеству в рамках осуществления намеченных задач, обладающих соответствующими методами оценивания, а также необходимыми ресурсами. Кроме того, необходим общественный и внутрисистемный запрос на получение комплексной точной и объективной оценки государственно-управленческой деятельности.

Предложено разделение условий внедрения плюралистической модели оценивания государственно-управленческой деятельности на политические, организационные и научно-методологические, при наступлении которых оценивание приобретет черты непрерывности, системности и комплексности. Обзор политических (развитие политической культуры общества, наличие политической воли элит), организационных (новое место оценки в структуре принятия решений, наличие организационной структуры для оценивания) и научно-методических (разработка методик и стандартов оценки, наличие научно-консультативных центров) условий внедрения оценивания в их определенной взаимозависимости позволил автору сделать вывод о ведущей роли политических предпосылок, не умаляя значение других. Осуществление всех вышеуказанных условий, возможно, в разной мере, позволит внедрить плюралистическую модель оценивания государственно-управленческой деятельности для получения взвешенных, объективных, полных оценок от разных субъектов оценивания, базирующиеся на многих источниках исходной информации и альтернативных методиках определения индикаторов оценивания.

Ключевые слова: оценивание государственно-управленческой деятельности, плюралистическая модель оценивания, внедрение оценивания государственно-управленческой деятельности, условия внедрения оценивания.

THE IMPLEMENTATION OF PLURALIST MODEL STATE-ADMINISTRATIVE ACTIVITY IN UKRAINE

The article is devoted to the existing approaches to the problem of the formation and implementation of evaluation studies of public-administrative activities, emphasized the relevance of the topic the evaluation's use in Ukraine. The development of the conceptual foundations of the modern model of assessing public-administrative activities, defined by us as "pluralistic," is characterized by a high level of synthesis of assessments, a multiplicity of subjects, objects, tasks, methods, tools and evaluation procedures, as well as the wide application of evaluation results and allows obtaining a comprehensive assessment with considering a set of certain criteria. The presented approach is possible for an implementation only if there are several fundamental conditions. The political will is needed to ensure an appropriate level of openness of the authorities and their officials for evaluation procedures. Also, a pluralistic model of evaluation presupposes the existence of a wide range of evaluation subjects ready to cooperate in the implementation of the tasks outlined, with appropriate evaluation methods, and with the necessary resources. In addition, there is a need for a public and in-system request for a comprehensive, accurate and objective evaluation of public-administrative activities.

The proposed separation of the conditions for the introduction of pluralistic model of public-administrative activities' evaluation on the political, organizational, scientific and methodological conditions, the occurrence due to its the estimation will acquire the traits of continuity, consistency and comprehensiveness. Review of political (development of political culture of the society, the political will of the elites), organizational (new place of evaluation in the decision-making structure, an organizational structure for evaluation), scientific and methodological (development of methods and standards of assessment, the presence of the scientific advisory centres) conditions of evaluation in their specific interdependence allowed the author to draw a conclusion about the leading role of the political preconditions without diminishing the value of others. The implementation of all the above mentioned conditions, possibly in different measure, will introduce a pluralistic model of evaluation of public-administrative activities to obtain a balanced, objective, and full assessments from different subjects of estimation, which are based on many original sources of information and alternative methods of determining the indicators of evaluation.

Keywords: evaluation of public-administrative activities, pluralistic model of evaluation, implementation evaluation of public-administrative activities, terms implementation evaluation.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.30

Текст złożono w redakcji: lipiec 2017 r.

Przyjęto do druku: grudzień 2017 r.

⁹ Лариса Лысакова – магистр государственного управления, заместитель начальника финансово-экономического отдела – зав.сектором бухгалтерского учёта и отчётности, Днепропетровский региональный институт государственного управления Национальной академии государственного управления при Президенте Украины; e-mail: larisa.lysakova@gmail.com, l.i.lysakova@vidr.dp.ua, почтовый адрес: Украина, 49044, г.Днепр, ул. Гоголя, 29, к. 207.

DYNAMIKA ZMIAN LICZBY OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z USŁUG NOCLEGOWYCH W HOTELACH W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM

Celem pracy jest analiza dynamiki zmian liczby osób korzystających z usług noclegowych w hotelach w województwie podkarpackim w latach 2008–2015. Do oceny wykorzystano dane empiryczne z Głównego Urzędu Statystycznego¹¹ oraz Urzędu Statystycznego w Rzeszowie¹². Otrzymane dane dotyczące zmian liczby turystów, zarówno krajowych, jak i zagranicznych korzystających z usług noclegowych, poddano dokładnej analizie, w której wykorzystano metody oceny dynamiki procesów ekonomicznych zarówno w skali bezwzględnej jak i względnej (procentowej). Wyniki w skali względnej dają lepszy obraz dynamiki zmian procesów ekonomicznych, gdyż wartości uzyskują wspólną wartość początkową równą 100%. Zwrócono uwagę nie tylko na zmiany procentowe badanych procesów, ale również na szybkości i przyspieszenia tych zmian. Zatem wyniki informują, z jaką dynamiką wzrasta liczba każdego 100 początkowych osób korzystających z usług hotelarskich w województwie podkarpackim w latach 2008–2015. Porównując dynamikę procesów dla wartości skokowych i ciągłych, zarówno w skali bezwzględnej, jak i względnej dla turystów polskich oraz zagranicznych, zaobserwowano ogólny trend wzrostowy dla obu przypadków, pomimo niewielkiego załamania w latach 2011–2012. Zauważono również w badanych latach, że dynamika wzrostu liczby turystów zagranicznych korzystających z usług w hotelach jest nieco większa, niż turystów krajowych, chociaż całkowite wartości przedstawiają całkowicie odwrótny obraz. Świadczy to o coraz większym zainteresowaniu turystów zagranicznych podkarpackim rynkiem turystycznym, pomimo, iż ich udział w ogólnej liczbie jest nadal stosunkowo niski.

Słowa kluczowe: zarządzanie w hotelarstwie, dynamika zmian, hotele, usługi noclegowe, turystyka.

THE DYNAMICS OF CHANGE IN THE NUMBER OF OVERNIGHT GUESTS IN HOTELS IN SUBCARPATHIAN REGION

The aim of the study is to analyze the dynamics of changes in the number of tourists using hotel accommodation services in Subcarpathian Region in the years 2008–2015. The empirical data from the Central Statistical Office and the Statistical Office in Rzeszow were used for the evaluation. The data on changes in the number of domestic and foreign tourists using accommodation services were analyzed in detail, using methods of estimating the dynamics of economic processes on both absolute and relative scale. Relative results give a better picture of the dynamics of changes in economic processes, as values have the same initial value of 100 percent. The attention was drawn not only to percent changes in the processes under investigation but also to the speed and acceleration of these changes. Thus, the results show the dynamics of each of the initial 100 people using hotel services in Subcarpathian Region in the years 2008-2015. Comparing the dynamics of processes for both point and continuous values, both absolute and relative, for both Polish and foreign tourists, a general upward trend has been observed for both cases, despite a slight decline in 2011–2012. It has also been noted in the researched years that the dynamics of the growth of the number of foreign tourists using hotel services is slightly greater than domestic tourists, although the total values represent a completely opposite picture. This proves the growing interest of foreign tourists in the Subcarpathian tourist market, despite the fact that their share in the total number is still relatively low.

Keywords: hotel management, dynamics of change, hotels, accommodation, tourism.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.31

Tekst złożono w redakcji: październik 2017 r.

Przyjęto do druku: grudzień 2017 r.

¹⁰ Paweł Łuka, doktor nauk ekonomicznych, Zakład Gospodarki Turystycznej, Katedra Turystyki i Rekreacji, Wydział Wychowania Fizycznego, Uniwersytet Rzeszowski; e-mail: pluka@ur.edu.pl.

¹¹ Główny Urząd Statystyczny. Departament Badań Społecznych i Warunków Życia. Informacje i opracowania statystyczne. Turystyka w 2015 roku, Zakład Wydawnictw Statystycznych. Warszawa 2016.

¹² Urząd Statystyczny w Rzeszowie. Ośrodek Statystyki Sportu i Turystyki oraz Podkarpacki Ośrodek Badań Regionalnych. Informacje i opracowania statystyczne. Turystyka w województwie podkarpackim w latach 2014 i 2015. Rzeszów 2016.

A LEGAL ASSESSEMENT OF MANAGEMENT OF THE EUROPEAN UNION CYBERTERRORISM POLICY

In addition to traditional threats such as spying or revealing state or business secrets, the new threats have appeared, among which the most dangerous is cyberterrorism. Proper functioning of society depends today largely on management functioning of modern techniques and information technology. Computers networks are widely used in economy, administration, as well as in households. Taking into account the problems of cyberterrorism, in particular an analysis of legislation aimed at ensuring the security of information systems of individual countries, this subject should be also recognized as a requirement for the insightful analysis.

Therefore, this publication is an attempt to characterize the determinants of this phenomenon and an analysis of the latest legal solutions in the fight management against cyberterrorism in the European Union. Moreover, an attempt has been made to present the EU counterterrorism policy so the Author's intention is also to show the impact of legal instrument on combating cyberterrorism itself. In addition, it tries to find an answer to the question whether the current legal standard solutions of the European Union in the area of security are an effective tool in the fight against cyberterrorism.

Keywords: management, cyberterrorism, policy, EU, law.

PRAWNE ASPEKTY ZARZĄDZANIA POLITYKĄ ANTYCYBERTERRORYSTYCZNĄ UNII EUROPEJSKIEJ

Oprócz tradycyjnych zagrożeń dla informacji takich jak szpiegostwo lub przeciek tajemnic państwowych czy handlowych pojawiły się nowe zagrożenia, wśród których najbardziej niebezpieczny jest cyberterroryzm. Prawidłowe funkcjonowanie społeczeństwa zależy dziś w dużym stopniu od właściwego zarządzania nowoczesnymi technikami

i technologiami informatycznymi. Komputery i sieci komputerowe powszechnie stosowane są w gospodarce, administracji, jak również w codziennym użytku gospodarstw domowych. Biorąc pod uwagę problemy związane z cyberterroryzmem, a w szczególności analizy przepisów mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa systemów informatycznych państw, to zagadnienie powinno być również uznane jako wymagające wnikliwej analizy badawczej.

W związku z tym niniejszy artykuł jest próbą wyjaśnienia, czym różni się cyberterroryzm od cyberprzestępstwa i jak należy rozumieć cyberbezpieczeństwo w dzisiejszych czasach. Podjęto próbę scharakteryzowania determinantów tego zjawiska i analizę najnowszych rozwiązań prawnych w zakresie zarządzania polityką zwalczania cyberterroryzmu, jak i cyberprzestępczości w UE. Konstrukcja współczesnego modelu społeczeństwa informacyjnego, którego niezaprzeczalnym katalizatorem są technologie stosowane podczas komunikacji elektronicznej, przybierającej w wyniku konwergencji formę cyfrową, wyzwała potrzebę refleksji nad fenomenem informacji.

Podjęta analiza ma na celu przedstawienie wpływu unijnych instrumentów prawnych na zwalczanie samego zjawiska cyberprzestępczości. Ponadto starano się znaleźć odpowiedź na pytanie, czy obecne standardy prawne przyjęte w Unii Europejskiej w zakresie bezpieczeństwa są skutecznym narzędziem w zwalczaniu zagrożenia, jakim jest cyberterroryzm.

Słowa kluczowe: zarządzanie, cyberterroryzm, polityka, UE, prawo.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.32

Tekst złożono w redakcji: lipiec 2017 r.

Przyjęto do druku: grudzień 2017 r.

¹³ Izabela Oleksiewicz, Dsc, PhD, Associate Professor, Department of Security Science, Rzeszow University of Technology; e-mail: oleiza@prz.edu.pl.

ZNACZENIE PROGRAMÓW GRUPOWYCH UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE W PROCESACH ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W PRZEDSIĘBIORSTWACH

Celem opracowania jest określenie istoty oraz znaczenia grupowych ubezpieczeń na życie dla zarządzania ryzykiem przedsiębiorstw oraz wskazanie ich praktycznego wpływu na te procesy poprzez omówienie, przeanalizowanie poszczególnych rodzajów ubezpieczeń grupowych i przedstawienie przykładów oraz skutków ich wykorzystania. Według teorii ekonomii człowiek jest najcenniejszym elementem i najważniejszym zasobem każdego przedsiębiorstwa. Sukces firmy w dużym stopniu zależy od jego pracy, osiągnięć, wydajności, zaangażowania i kreatywności. W związku z tym jego działania mogą wywierać ogromny wpływ na działalność gospodarczą i są wysoce ryzykowne z punktu widzenia zarządzania przedsiębiorstwem. Błędy popełnione przez człowieka, zarówno w procesie produkcyjnym, jak i w innych procesach wpływających na sprawne funkcjonowanie firmy są bardzo kosztowne i mają duże znaczenie w podejmowaniu decyzji w zakresie zarządzania. Każda firma powinna zatem zadbać o zdrowie i bezpieczeństwo swoich pracowników, a redukcja absencji, szybka diagnoza dotycząca stanu zdrowia, krótsze nieobecności i zmniejszenie rotacji kadry to główne zadania pracowników odpowiedzialnych za skuteczne i efektywne zarządzanie firmą. Szybka i dokładna identyfikacja zagrożeń pozwala na wczesne i dokładne podejmowanie decyzji, minimalizując niepewność w zarządzaniu przedsiębiorstwem i zyskując przewagę konkurencyjną. Pracownik, jego zaangażowanie i wydajność to ważne elementy każdej firmy. Zagrożenia związane z brakiem wykwalifikowanego personelu, wydłużonym urlopem medycznym, przedłużonym leczeniem i rehabilitacją, a ryzyko utraty niezadowolonych profesjonalistów z ich zdrowia, życia i przyszłej emerytury stanowią ważne zagrożenia każdego pracodawcy.

Słowa kluczowe: ryzyko, zarządzanie ryzykiem, grupowe ubezpieczenia na życie, ubezpieczenia zdrowotne.

IMPORTANCE OF GROUP LIFE INSURANCE PROGRAMS IN RISK MANAGEMENT PROCESSES IN ENTERPRISES

The purpose of the study is to determine the essence of group life insurance for enterprise risk management and to indicate their practical impact on these processes by analyzing individual types of group insurance and presenting examples of such effects. According to one of well-known theories of economics, a man is the most valuable element of any enterprise resource. It's because of his work, performance, commitment and creativity that largely depend on the success of the company. Consequently, its business and operation are high risk from the point of view of business management. Man-made errors, both in the production process and in other processes affecting the smooth operation of the company, are very expensive and are of great importance in management decisions. Each company should take care of the health and safety of its employees, and the reduction of absenteeism, rapid diagnosis, shorter absences and reduced rotation among crews are the main tasks of the staff responsible for effective and efficient management of the company. Fast, accurate identification of threats allows for early, accurate decision making, minimizing uncertainty in business management and gaining competitive advantage. An employee, his commitment and performance are important elements of every business.

Risks related to the absence of qualified staff, prolonged medical leave, prolonged treatment and rehabilitation, and the risk of losing unsatisfied professionals from their health, life and future retirement are important threats facing every employer.

Keywords: risk, risk management, group life insurance, health insurance.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.33

*Tekst złożono w redakcji: lipiec 2017 r.
Przyjęto do druku: grudzień 2017 r.*

¹⁴ Dr Anna Ostrowska-Dankiewicz, Zakład Finansów, Bankowości i Rachunkowości, Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza, Al. Powstańców Warszawy 8, 35-959 Rzeszów; e-mail: anna.ostrowskadankiewicz@gmail.com.

¹⁵ Mgr Tomasz Tomczyk, PZU Życie S.A., Oddział w Rzeszowie; e-mail: tomczyk@interia.pl.

ROLA GWARDII NARODOWEJ FEDERACJI ROSYJSKIEJ W SYSTEMIE BEZPIECZEŃSTWA ROSJI

27 marca 2017 roku na Kremlu w Moskwie rosyjski prezydent Władimir Putin pogratulował wojskowemu służącemu w Gwardii Narodowej Federacji Rosyjskiej z okazji ich święta. Wydarzenie to jest doskonałą okazją do przybliżenia kwestii związanych z tą nową w rosyjskim środowisku bezpieczeństwa formacją. W rosyjskich realiach decyzja o utworzeniu Gwardii Narodowej niesie skutki daleko poważniejsze niż te, o których mowa w oficjalnych dokumentach. Ma liczyć ponad 350 tysięcy pracowników wojskowych i cywilnych, a jej pododdziały mają działać także poza granicami Rosji. Formalnie głównym zadaniem nowej formacji jest walka z terroryzmem, jednakże zdaniem wielu ekspertów Federacja Rosyjska znalazła się w kolejnym przełomowym momencie swojej historii. Powołanie Gwardii to z jednej strony wyraz porzucenia reform na rzecz stagnacji obecnego systemu. Z drugiej, to wyraz obaw władz Rosji przed masowymi protestami, a także formacja która ma uchronić ekipę Putina przed ewentualnym kremłowskim spiskiem. Zaznajomienie czytelnika z przeznaczeniem i zadaniami tej formacji jest podstawowym celem autora. Problematyka ta jest istotna mając chociażby na uwadze ostatnie wydarzenia w metrze w Sankt Petersburgu¹⁷.

Słowa kluczowe: Federacja Rosyjska, Gwardia Narodowa FR, bezpieczeństwo wewnętrzne.

THE ROLE OF THE NATIONAL GUARDS OF THE RUSSIAN FEDERATION IN THE SECURITY SYSTEM OF RUSSIA

27th March 2017 at the Kremlin in Moscow, Russian President Vladimir Putin congratulated the military servant of The National Guard of the Russian Federation on their feast day. This event is a great opportunity to bring closer to the issue of this new Russian security environment for formation. In the Russian reality, the decision to create the National Guard has consequences far more serious than those mentioned in the official documents. It has over 350,000 military and civilian employees, and its sub-units are to operate outside of Russia. Formally, the main task of the new formation is the fight against terrorism, however, according to many experts, the Russian Federation found itself in another crucial moment in its history. The establishment of the Guard is, on the one hand, an expression of the abandonment of reforms for the stagnation of the current system. On the other hand, it is an expression of Russia's fear of mass protests, as well as a formation to protect Putin's team from a possible Kremlin plot. Familiarizing the reader with the destiny and tasks of this formation is the primary purpose of the author. This issue is important even for the recent events in the metro in St. Petersburg.

Keywords: Russian Federation, The National Guard of the Russian Federation, internal security.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.34

Tekst złożono w redakcji: grudzień 2017 r.

Przyjęto do druku: grudzień 2017 r.

¹⁶ Płk rez. nawig. dr inż. Grzegorz Roslan, Zakład Nauki o Bezpieczeństwie, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza, Al. Powstańców Warszawy 8, 35-959 Rzeszów; e-mail: g.roslan@prz.edu.pl.

¹⁷ W dniu 3 kwietnia 2017 r. około 14.40 czasu moskiewskiego doszło do wybuchu niezidentyfikowanego urządzenia w tunelu metra w Sankt Petersburgu między stacjami Instytut Techniczny a Siennaja Płoszczad. Jak podała agencja Tass, powołując się na źródła w policji, w wyniku eksplozji zginęło 14 osób, a ok. 50 zostało rannych.

PODATNOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTWA NA KRYZYS – KONCEPCJA OSTRZEGANIA PRZED ZAGROŻENIEM WYSTĄPIENIA KRYZYSU W PRZEDSIĘBIORSTWIE

Zmienność otoczenia przyczynia się do konieczności definiowania nowego podejścia do oceny zagrożeń działalności podmiotu. Obecnie kluczową jest ocena dokonywana na podstawie wyłącznie jednego rodzaju danych (danych finansowych). Wydaje się to być niewystarczające i obciążone zbyt dużym ryzykiem błędu, co do definiowania zagrożenia funkcjonowania przedsiębiorstwa. Diagnozowane w ten sposób zagrożenia upadłością czy pogorszenia kondycji przedsiębiorstwa opiera się na danych odzwierciedlających w sprawozdaniach finansowych przeszłe zdarzenia gospodarcze, nie uwzględniając obecnej – bieżącej sytuacji przedsiębiorstwa, która w stosunku do sytuacji z przeszłości może być diametralnie inna, gorsza lub lepsza. Konieczne jest dostosowywanie modeli i systemów diagnostycznych do interdyscyplinarnego charakteru przedsiębiorstw oraz do możliwości badania bieżącej sytuacji przedsiębiorstwa. Diagnozowanie złego stanu przedsiębiorstwa w oparciu tylko o dane historyczne jest obecnie sytuacją optymalną mogącą jednak przyczynić się do podejmowania błędnych decyzji zarządczych zarządów tych przedsiębiorstw, jak i ich interesariuszy. Ustalenie stanu przed powstaniem zagrożenia upadłością lub pogorszeniem kondycji, przyczynić się może do zwiększenia efektywności podejmowanych decyzji biznesowych i działań wyprzedzających przez zarządy tych firm, jak i partnerów biznesowych. Zdefiniowanie pojęcia podatności przedsiębiorstwa na kryzys oraz narzędzi pozwalających na ocenę stopnia podatności przedsiębiorstwa na kryzys wydaje się być alternatywą dla modeli oceny zagrożenia przedsiębiorstw upadłością, analiz finansowych, analiz strategicznych czy analiz sprzedażowych. Stworzenie mechanizmu, który będzie analizował i diagnozował kompleksowo zasoby podmiotu uwzględniając wartości jakościowe i ilościowe w ujęciu historycznym, bieżącą sytuację przedsiębiorstwa oraz jego plany i możliwości w kontekście otoczenia gospodarczego może przyczynić się do poprawienia m.in. jakości zarządzania przedsiębiorstwem.

Słowa kluczowe: zarządzanie przedsiębiorstwem, podatność na kryzys, zagrożenie finansowe, kryzys przedsiębiorstwa, definicja podatności na kryzys.

SUSCEPTIBILITY OF A COMPANY TO CRISIS – CONCEPT TO ALERT BEFORE THE THREAT OF CRISIS IN A COMPANY

The variability of the environment contributes to the need to define a new approach to the assessment of the risks of the entity. Currently, the key is the assessment made on the basis of only one type of data (financial data) it seems to be insufficient and too much of charged with the risk of error, to define the risks of the enterprise. It is necessary to customize models and diagnostic systems to the interdisciplinary nature of the business and the opportunity to research the current situation of the company. Diagnosing bad corporate condition based on historical data is currently the optimal situation, but it can contribute to wrong management decisions of management boards of these companies as well as their stakeholders. Determining the state before the threat of bankruptcy or deterioration may help to increase the effectiveness of business decisions and sell-offs by the management of these companies and business partners. Defining the term vulnerability of the company to the crisis and the tools to evaluate the degree of vulnerability of the company to the crisis appears to be an alternative to models of risk assessment business bankruptcy, financial analysis, strategic analyzes and analyzes of sales. Creating a mechanism, which will be analyzed and diagnosed comprehensive resources of the entity taking into account the qualitative and quantitative historical perspective, the current situation of the company and its plans and opportunities in the context of the economic environment may contribute to improve quality of business management.

Keywords: business management, susceptibility to crisis, the threat of financial crisis, business crisis, the definition of susceptibility to crisis.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.35

Tekst złożono w redakcji: październik 2017 r.

Przyjęto do druku: grudzień 2017 r.

THROUGH THE GENDER LOOKING GLASS: FEMALE STUDENTS ATTITUDE TOWARDS ENTREPRENEURSHIP

The purpose of the paper is firstly to identify the entrepreneurial attitudes of female Polish students from two universities and secondly to assess the contribution of these Polish universities in enhancing entrepreneurial attitudes amongst female students through entrepreneurship education and training programs. Paper questionnaires were used to survey students studying at Warsaw School of Economics and Rzeszow University of Technology. The respondents were undergraduate students participating in the general module of Management at Warsaw School of Economics and Statistics Methods at Rzeszow University of Technology. Participation in the survey was voluntary. The results reveal that 31% of the university female students were optimistic and interested in starting their own business, but only after gaining a few years of working experience which will enable them to deepen their knowledge and feel comfortable within a business environment. Only 8% of students would like to set up their own business immediately after graduation in comparison to men-students where the level went up to 17%. The study confirms that entrepreneurial education can positively reinforce student attitudes towards an entrepreneurial career choice within a developing country such as Poland. The research findings are of interest to academia and policy makers. The study suggests that entrepreneurial attitudes amongst Polish female students can be influenced by exposure to entrepreneurship education. Overall, the study indicates a need for entrepreneurship education, at programme and course levels, to nurture entrepreneurship among students in Poland. Very few studies have examined female students' attitude to entrepreneurship and entrepreneurship education in Poland. This study helps to bridge that gap.

Keywords: females, entrepreneurship, entrepreneurship education.

PRYZMAT PŁCI: STOSUNEK KOBIET DO PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Celem artykułu jest identyfikacja postaw przedsiębiorczych polskich studentów – kobiet z dwóch uczelni oraz ocena wkładu polskich uczelni w poprawę postaw przedsiębiorczych wśród studentów poprzez oferowanie programów kształcenia w zakresie przedsiębiorczości. W badaniu postaw studentów – kobiet, zostały wykorzystane ankiety. Studentami reprezentowali dwie uczelnie wyższe: Szkołę Główną Handlową w Warszawie oraz Politechnikę Rzeszowską. Respondentami byli studenci studiów licencjackich uczęszczający na przedmiot: „Zarządzanie“ Szkoły Głównej Handlowej oraz przedmiotu: Metody Statystyczne na Politechnice Rzeszowskiej. Udział w ankiecie był dobrowolny. Wyniki pokazują, że 31% kobiet było zainteresowanych rozpoczęciem własnej działalności gospodarczej, ale dopiero po zdobyciu kilkunastoletniego doświadczenia zawodowego, które pozwoli im pogłębić wiedzę i poczuć się komfortowo w środowisku biznesowym. Tylko 8% kobiet chciałoby założyć własną firmę natychmiast po ukończeniu studiów, podczas gdy 17% mężczyzn rozpoczęłoby pracę na własny rozrachunek. Badanie potwierdza, że kształcenie w zakresie przedsiębiorczości może pozytywnie wzmocnić postawy przedsiębiorcze wobec wyboru kariery zawodowej w kraju rozwijającym się, takim jak Polska. Wyniki badań są interesujące dla środowisk akademickich i decydentów. Badanie sugeruje, że postawy przedsiębiorcze wśród polskich studentek mogą wpływać na kształcenie w zakresie przedsiębiorczości. Ponadto, badanie wskazuje na potrzebę kształcenia w zakresie przedsiębiorczości, na poziomie programów i kursów, w celu wspierania przedsiębiorczości wśród studentów – kobiet w Polsce. Istnieje znikomy procent badań dotyczący przedsiębiorczości kobiet i edukacji w zakresie przedsiębiorczości w Polsce. Badanie to pomaga wypełnić lukę badawczą.

Słowa kluczowe: kobiety, przedsiębiorczość, edukacja przedsiębiorcza.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.36

Tekst złożono w redakcji: grudzień 2017 r.

Przyjęto do druku: grudzień 2017 r.

19 Dr Celina Sołek-Borowska, Instytut Zarządzania, Kolegium Zarządzania i Finansów, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa.

20 Dr Katarzyna Chudy-Laskowska, Katedra Metod Ilościowych, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza, Al. Powstańców Warszawy 10, 35-959 Rzeszów.

INFLUENCE OF ACQUAINTANCESHIP WITH A MASS EVENT RULES AND REGULATIONS ON THE PERCEPTION OF THE SELECTED ASPECTS OF SAFETY BY PARTICIPANTS

Each and every mass event is an enormous logistics undertaking. The principal task of the organizers of a mass event is to make sure that those who participate in it are safe. Ensuring safety during a mass event consists in, among others, organizing the services ensuring the safety of an event venue. The principal objective of this dissertation was to study the mass event participants' satisfaction with the selected aspects of safety, which included: the actions of the security staff members, the work of the information services, and also medical security. In this dissertation, it is as well the results of research concerning acquaintanceship with the rules and regulations of an event, and also the influence exerted by it upon the perception of the above-described aspects of safety by participants in an event. The research was conducted in February, 2016, on the group of 2,300 individuals, who had participated in XXII Rzeszow Juwenalia, the largest student festival organized in the South-East of Poland. Conducting a survey amongst participants in XXII Rzeszow Juwenalia made it possible to achieve the described objectives, and also to obtain plenty of information concerning that event. For the analysis of data, the STATISTICA program was used. In order to determine the correlation between qualitative traits and the quantitative ones, the ANOVA Kruskal-Wallis test by ranks was used.

Keywords: mass events, safety, quality of services.

WPLYW ZNAJOMOŚCI REGULAMINU IMPREZY MASOWEJ NA POSTRZEGANIE PRZEZ JEJ UCZESTNIKÓW WYBRANYCH ASPEKTÓW BEZPIECZEŃSTWA

Każda impreza masowa to ogromne przedsięwzięcie logistyczne. Stworzenie odpowiednich warunków dla wszystkich uczestników wydarzenia (w tym również osób funkcyjnych) nie jest rzeczą łatwą. Powodem tego jest fakt, że wydarzenia te są często niestandardowe, a na ich różnorodność wpływa chociażby charakter samego widowiska, miejsce i czas jego trwania oraz liczba przybyłych uczestników. Organizatorzy imprez masowych stosują wiele działań, które mają na celu przyciągnięcie potencjalnych widzów oraz zapewnienie ich satysfakcji z uczestnictwa w wydarzeniu. Gwarancja najwyższych standardów jakości w każdym obszarze projektu ma więc ogromne znaczenie na powodzenie i sukces realizowanego przedsięwzięcia. Głównym zadaniem organizatorów imprezy masowej jest zapewnienie bezpieczeństwa jej uczestników. Zapewnienie bezpieczeństwa podczas imprezy masowej polega między innymi na organizacji służb zabezpieczających teren imprezy. Głównym celem pracy było zbadanie satysfakcji uczestników imprezy masowej z wybranych aspektów bezpieczeństwa, do których zaliczono: działania pracowników ochrony, pracę służb informacyjnych oraz zabezpieczenie medyczne. W pracy przedstawiono również wyniki badań dotyczące znajomości regulaminu imprezy oraz jego wpływu na postrzeganie przez uczestników imprezy wyżej opisanych aspektów bezpieczeństwa. Badanie przeprowadzono w lutym 2016 roku na grupie 2300 osób, które uczestniczyły w XXII Rzeszowskich Juwenaliach – największym studenckim święcie organizowanym w południowo-wschodniej Polsce. Przeprowadzenie badania ankietowego wśród uczestników XXII Rzeszowskich Juwenaliów pozwoliło na osiągnięcie opisanych celów oraz otrzymanie szeregu informacji dotyczących wydarzenia. Do analizy danych wykorzystano program STATISTICA. W celu określenia zależności między cechami jakościowymi a ilościowymi użyto testu ANOVA rang Kruskala-Wallisa.

Słowa kluczowe: imprezy masowe, bezpieczeństwo, jakość usług.

DOI: 10.7862/rz.2017.mmr.37

*Tekst złożono w redakcji: listopad 2016 r.
Przyjęto do druku: grudzień 2017 r.*

21 Joanna Woźniak, M. of Eng., Department of Management Systems and Logistics, Rzeszow University of Technology, al. Powstańców Warszawy 8, 35-959 Rzeszów, tel. (17) 865 10 73; e-mail address: j.wozniak@prz.edu.pl.

22 Karol Fill, M. of Eng., coordinator of Rzeszow Juwenalia in the years: 2015–2016, Brend Group, ul. Sportowa 4/29, 35-111 Rzeszów; e-mail address: fill.karol@gmail.com.